

zoner var jo noget, man paa forhaand kunde vente sig. I samme linje som stenrækken bestemtes ogsaa ablationens størrelse.

Foruden beviser for en mindre bræstand end den nuværende har man ogsaa paa Spitsbergen vidner om et langt mægtigere brædække, nemlig de isskurede fjeldoverflader og flytteblokkene. Derimod savner man næsten helt og holdent gamle moræner fra en tid med større bræstand, fordi de fleste bræer nutildags ender i eller i nærheden af havet. Langs og mellem De 7 Isfjeld er det imidlertid lykkedes at finde en eiendommelig, meget gammel morænerække. Den findes paa nordsiden af Hamburger Bay; paa nordsiden af 7de Isfjeld sammenhængende paa en strækning af 1 km.; langs sydsiden af 6te Isfjeld, rundt odden mellem 6te og 5te og et stykke langs nordsiden af 5te. Fra sjøen er den samme moræne seet fra nordkanten af 3die Isfjeld og nordover mod 4de; mellem 1ste og 2det er der ogsaa en næsten sammenhængende moræne. Den ligger tæt ind til fjeldsiden paa det smale lavland mellem sjøen og fjeldet. Den er op til 50 m. høj og 100 m. bred og bestaar undertiden af 2 trin. Den maa, ifølge Hoel, aabenbart stamme fra en tid, da samtlige 7 Isfjeld var sammenhængende. Man havde da her en vældig bræ af Malaspinatypen, som bredte sig udover det flade land, som nu udgjør bunden i det udenforliggende langgrunde hav.

Under ekspeditionen 1907 har botanikeren, fru Dieset, samlet botanisk materiale fra følgende steder:

Cloven Cliff, Norskøerne, Magdalena Bay, De 7 Isfjeld, Cross Bay, Quade Hoek, English Bay, Prince Charles Foreland, Green Harbour, Advent Bay og Kap Thorsen.

Veirforholdene var denne sidste sommer, seet i sin helhed, meget ugunstige, især i sammenligning med fjorsommerens. Saaledes faldt adskillig sne i trakterne omkring Cross og Kings Bay allerede i begyndelsen af august. Fjeldene var i nogle dage hvidklædt lige ned til sjøkanten. Efter midten af august var en klar dag et særsyn paa Nordvest-Spitsbergen. Til trods herfor maales paa stranden mellem Magdalena og Hamburger Bay den 17de august kl. 11 em. en temperatur af 16° C. Paa nordkysten var der saa godt som uafbrudt taage og stærk nordenvind fra 20de august og maa-neden ud.

I de første dage af september eftersøgte Dr. Bruce's ekspedition paa Prince Charles Foreland. Tiden anvendtes samtidig i størst mulig udstrækning til geologiske og botaniske arbejder. Kl. 5 om morgenen den 5te september gik vi hjemover. Store ismasser nødte os til at gaa langt vester i Grønlandshavet, før vi kunde sætte ren kurs for Norge, hvortil ekspeditionen kom den 9de om aftenen.

Klichéerne til Illustrationerne er velvilligt stillet til Raadighed af „Det norske geografiske Selskab“.

Sportsmand eller Forsker.

I sin Anmeldelse af R. E. Peary: „Nearest the Pole“ i „Geogr. Tidsskrift“ 19. Bd. Hefte VII, synes det mig, at Hr. Dr. phil. Bjørnbo farer lidt vel haardt frem imod Forfatteren. Den ironiske Tone, der gaar igennem hele Anmeldelsen, vidner tilstrækkelig om Anmelderens dybe Foragt for geografiske Rejsende af Pearys Art. Ikke alene Pearys sidste Bedrift, at naa 87° 6' — sætte Rekorden i det evindelige Kapløb mod Nordpolen — men alt, hvad Peary tidligere har præsteret, betegnes nærmest som Sportspræstationer, som noget, der nok kan have sin Interesse ved de tilfældige Opdagelser, der kan følge med, men, som er saa fordømmeligt, at det snart maa regnes for en Skam at ville drage ud paa en Nordpolekspedition. De Ord,

der citeres af Nansens Foredrag, før han drog ud, vidner noksom om, at Nansen endelig maatte komme med den obligate Bemærkning, at det aldeles ikke var for at naa det Punkt, der er den geografiske Nordpol — hvad der selvfølgelig er ganske værdiløst — men (selvfølgelig) af helt andre Grunde, for at gøre de og de Opdagelser, konstatere de og de Havdybder og Strømninger, hvilket naturligvis er langt det vigtigste. Saa maa man da lade Peary, at han rent ud toner Flag, han hyller sig ikke i Fraser om videnskabelige Udenomsopdagelser, han erklærer aabent, hvad der er hans Maal — den straalende Juvel, som han bogstaveligt talt havde slidt Livet af sig for at naa“ — Stjernebanneret plantet af ham paa Nordpolen.

Og saa er virkelig Peary den, der for Tiden har det største Navn paa den arktiske Forsknings Omraade. Hans Idealisme, hans Utrættelighed, hans utrolige legemlige Udholdenhed har gjort ham værdig til Verdens Beundring, og de Opdagelser, han har gjort, staar virkelig langt over Nansens videnskabelige Resultater. Begge er Sportsmænd, kun med den Forskel, at Nansen er løben træet, medens Peary bliver ved, og med en Haardnakkehed uden Lige fortsætter sine energiske Forsøg paa at naa det Maal, han har sat som sit Livs Opgave. Peary er faktisk den, der har konstateret, at Grønland ikke var en Del af noget Polarfastland, Mylius-Erichsens Bedrift var kun en sidste og stor Udformning af Pearys Værk; thi at Grønland var en Ø, vidste enhver, efter at Peary havde opdaget det og kun manglede det sidste Stykke at kortlægge, hvilket Mylius-Erichsen gjorde. Mylius har med sit Liv betalt en meget vigtig og betydelig Berigelse af Landkortet, men han har ikke gjort nogen Opdagelse, der kan sammenlignes med Pearys. Og Nansen! Hvilken glimrende Sportspræstation har han ikke bedrevet ved at rejse om paa Ismarkerne i 5 Fjerdingaar, men hvad har han opnaaet af videnskabeligt Resultat? At konstatere en Drift af Havisen fra de nysibiriske Øer og over mod Smith Sund — noget, som man jo kunde slutte sig til af den bekendte Drift af Vraggods fra Jeannette-Ekspeditionen — netop Grundlaget for hele Nansens Ekspedition.

Hr. Dr. phil. Bjørnbo gaar uden videre ud fra, at Nansen har konstateret Umuligheden af, at den geografiske Nordpol skulde befinde sig paa et landfast Punkt. Framekspeditionen kan absolut ikke have bevist dette; thi ganske vist blev der foretaget stadige Dybdemaalinger under Frams Drift i Isen, men Fram naaede ikke nordligere end $85^{\circ} 57'$, og ligeegyldig hvilke Havdybder og hvilke Strømninger her var, hvad skulde det saa hindre, at der 4° nordligere kan ligge — om ikke noget Fastland — saa dog Øer? Nansen og Jo-

hansen saa ikke Land paa $86^{\circ} 14'$, men med deres Udrustning var de afskaaret fra at tage Dybdemaalinger, og derfor kan Nansen ikke have konstateret Tilstedeværelsen af et Polarhav frit for Øer.

Og hvorfor skal det være saa foragtelig at blive drevet ud paa en Polarekspedition af Ærgerrighed? Hvem kan med Sikkerhed dømme om de Mænds Stemninger og Følelser, Mænd, som sætter Livet ind paa noget, som maaske forekommer andre som et Fata morgana. Vi, som sidder i vore Stuer og læser disse Mænds Bøger og forbløffes over deres Bedrifter, vi kan virkelig ikke dømme om, hvad der drev dem ud — en drev maaske Ærgerrigheden, en udelukkende videnskabelige Interesse, en tredje maaske „Udveen“, alle tre Lidenskaber er lige berettigede.

Denne Frygt for at blive anset for „Nordpolstormer“ er efterhaanden bleven saa stor, at snart ingen tør starte nogen Ekspedition alene med det Formaal at naa Nordpolen — maaske ene undtagen Peary. Med al Respekt for Roald Amundsen, saa er det næsten vammelt at se, at naar han nu planlægger en Polarekspedition i Nansens Fodspor, saa skal han absolut i sit indledende Foredrag komme med de sædvanlige Fraser om, at det aldeles ikke drejer sig om at naa Nordpolen, men derimod osv.

Nej, er der nogen, der fortjener at naa det Udødelighedens Maal at betræde den geografiske Nordpol, hvad enten det er paa fast Land eller paa Havisen, saa er det den geografiske Rejsende, Forskeren og Sportsmanden Robert Peary.

N. C. Kragballe.

Uagtet vi ikke finder det heldigt at tage to store nulevende Forskere frem til Diskussion om, hvem af dem der maa betragtes som den første, har vi dog ikke villet nægte ovenstaaende Optagelse, da Indlægget jo hunder i Interesse for den geografiske Forskning i det hele.

Et Gensvar af Dr. phil. A. A. Bjørnbo vil fremkomme i næste Hefte af dette Tidsskrift,

Red.

Nogle Bemærkninger om Rhinens Hydrografi.

Af

Cand. mag. **Johan Gehrke.**

Af Zentralbureau für Meteorologie und Hydrographie im Grossherzogtum Baden er der foranstaltet en Række Undersøgelser af det tyske Rhin-

omraades Hydrografi; Resultaterne offentliggøres i en Serie „Ergebnisse der Untersuchung der Hochwasserverhältnisse im Deutschen Rheingebiet“,